

Skriftlig høringsinnspill fra NHO Elektro

Høring: Representantforslag om tiltak for mer effektiv og økonomisk utnyttelse av strømmettet

Innspillsdato: 17.03.2026

Hørings svar fra NHO Elektro: Dok 8:139 S (2025–2026)

Hørings svar – Dokument 8:139 S (2025–2026)

Tiltak for mer effektiv og økonomisk utnyttelse av strømmettet

Innledning

NHO Elektro har om lag 2.000 medlemsbedrifter som bygger og drifter elektrisk infrastruktur og installerer tekniske løsninger i bygg, kraftsektoren, industri og samferdsel. Medlemsbedriftene har over 35.000 ansatte og mer enn 6.000 løpende lærekontrakter.

Vi takker for muligheten til å gi innspill til representantforslaget.

NHO Elektro støtter intensjonen i representantforslaget. Mangel på nettkapasitet er en reell flaskehals for elektrifisering, klimaprosjekter og etablering av ny næring.

NHO Elektro vil kommentere forslagene nr. 2, 4, 5, 7, 10 og 11.

Forslag 2: Fjernvarme som forutsetning for nettilknytning

Forslaget går ut på at nettselskaper skal pålegges å vurdere fjernvarmekapasiteten i nærområdet før kunden eventuelt gis tilknytning til strømmettet. NHO Elektro må påpeke at dette er svært inngripende overfor eksisterende og nye kunder, og at forslaget bør endres vesentlig før det eventuelt vedtas.

Fjernvarme kan i bestemte, tettbygde områder med sammenfallende varmebehov bidra til å avlaste kraftnettet. Denne effekten er imidlertid avhengig av faktisk etterspørsel og økonomien i det konkrete prosjektet. Historisk har veksten i fjernvarme først og fremst kommet i nybygg der tilknytningsplikten allerede gjelder. Konvertering i eksisterende bygg krever investeringer som ofte ikke er lønnsomme for eier.

Nettavlastning kan også oppnås gjennom energisparing, lokal energiproduksjon og forbrukerfleksibilitet. En plan for avlastning av kraftnettet må være teknologinøytral og vurdere hele spekteret av løsninger – ikke peke på én teknologi som førstevalg.

Fjernvarme har allerede har svært gunstige rammebetingelser sammenlignet med konkurrerende løsninger: tilknytningsplikt i konsesjonsområder, naturlig monopol uten mulighet for leverandørbytte, investeringsstøtte fra Enova på rundt 20 prosent av investeringskostnadene, og en fordelsvektning i energimerkesystemet for bygg. Fjernvarmesektoren mottar allerede store subsidier. Å pålegge nettselskapene en plikt til å dirigere kunder mot fjernvarme vil forsterke disse konkurransefortrinnene ytterligere.

NHO Elektro etterlyser bedre regulatorisk kontroll med fjernvarmesektoren før man ukritisk gir den en utvidet rolle. Fjernvarmeselskaper er konsesjonsbaserte monopoler, men i dag mangler myndighetene effektive verktøy for å vurdere kostnadsnivå og effektivitet. For strømmettet benchmarker RME selskaper, fastsetter normkostnader og setter inntektsrammer. En tilsvarende mekanisme finnes ikke for fjernvarme. Uten slik innsikt risikerer nye politiske tiltak å kompensere for ineffektivitet som burde vært ryddet opp i først.

NHO Elektro anbefaler:

- At en eventuell rolle for fjernvarme i nettavlastning vurderes på linje med andre teknologier, basert på livsløpskostnader, nytte for forbruker og samfunnsøkonomisk lønnsomhet.
- Dersom fjernvarme gir samfunnsmessige gevinster gjennom avlastning av strømmettet, er kompensasjon legitimt å diskutere – men den må komme gjennom avtaler med nettselskaper, ikke legges som en skjult kostnad på kundene.
- At NVE får i oppdrag å etablere et system for effektivitetsmåling av fjernvarmesektoren, gjerne etter modell fra nettreguleringen.
- At forslaget må modifiseres slik at det ikke innføres en plikt som reelt sett begrenser kundenes valgfrihet eller mulighet til å etablere ny virksomhet

Forslag 4: Inntektsramme for teknologiinvesteringer

NHO Elektro støtter forslaget om at nettselskapene skal få dekning for investeringer i ny teknologi som kan bidra til bedre utnyttelse av nettet. Dette er i tråd med det vi har påpekt i tidligere høringsinnspill, blant annet til NOU 2022:6 Nett i tide.

Dagens inntektsrammeregulering belønner kostnadseffektivitet innen eksisterende rammer, men gir i for liten grad insentiver til å investere i teknologi for overvåking, drift og styring. Dette er uheldig i en situasjon der det å "kjøre nettet hardere" gjennom bedre teknisk kontroll er en kostnadseffektiv måte å frigjøre kapasitet på. Investeringer i digital infrastruktur og fleksibilitetsløsninger bør incentiveres i reguleringen på linje med investeringer i fysiske nettanlegg.

Vi vil også understreke at forbrukerfleksibilitet og distribuert lagring må sidestilles med nettinvesteringer i inntektsrammereguleringen. Teknologi for laststyring og lagring gir nettselskaper mulighet til å håndtere effekttopper uten å bygge like mye nytt nett. Det er et potensial på mellom 2 000 og 5 900 MW i redusert topplasttime som NVEs studier peker på. Reguleringen må aktivt være med å utløse dette.

Forslag 5: Antall nettselskaper

NHO Elektro støtter en gjennomgang av selskapsstrukturen i nettsektoren. Dagens nettselskaper varierer betydelig i størrelse, kompetansemiljøer og kapitaltilgang. Større enheter vil generelt og som regel være bedre rustet til å håndtere komplekse investeringsprosjekter, rekruttere relevant fagkompetanse og høste gevinster av stordrift.

Vi vil imidlertid påpeke at konsolidering i seg selv ikke løser utfordringene i leverandørmarkedet. Velfungerende konkurranse i nettentrepriser forutsetter at nettselskapene i langt større grad benytter det åpne markedet fremfor å utføre prosjekter i egenregi. Nettselskaper som gjennomfører prosjekter internt, påfører kundene unødige merkostnader og svekker det leverandørmarkedet som er nødvendig for å gjennomføre energi- og klimaomstillingen, og dessuten bidra til samfunnets sikkerhet og robusthet.

Vi anbefaler at en gjennomgang av struktur for nettselskaper kombineres med tydeligere krav til nettnøytralitet. Et krav om eiermessig skille mellom monopolvirksomhet og konkurranseutsatt virksomhet vil i fjerne insentivene til konkurransehemmende adferd. Vi har fremmet dette synet konsekvent siden 2014. Inntil spørsmålet om eiermessig skille er avklart, anbefaler vi at gjeldende krav til funksjonelt skille bevarer og skjerpes.

Forslag 7: Forenkle konsesjonsaksbehandlingen i NVE

Lang saksbehandlingstid i NVE har i mange tilfeller forsinket både offentlige og private investeringer. NHO Elektro støtter målsettingen om vesentlig kortere behandlingstid, både for mindre nettanlegg og for større utbygginger i transmisjonsnett.

Vi støtter også forslaget om å åpne for betingede konsesjoner i områder med stor sannsynlighet for ny belastning, slik at planlegging og utbygging kan skje mer parallelt med behovsutviklingen. Nettutbygging bør i større grad være proaktiv. I dag er prosessene i for stor grad innrettet slik at

planlegging starter først etter at etterspørselen er tilstrekkelig dokumentert, noe som gir unødige forsinkelser.

Riksrevisjonen konkluderte i Dokument 3:7 (2024–2025) med at reguleringen ikke legger til rette for tilstrekkelig rask nettutbygging, og at dagens tilknytningsplikt ikke fungerer når nettkapasiteten er mangelfull. Det forsterker behovet for konkrete og målbare frister i saksbehandlingen.

Samtidig vil vi understreke at raskere saksbehandling må kombineres med tydelige krav til kvalitet, kompetanse og HMS i alle nettentrepriser. Forkortede tidsrammer kan ikke gjøres på bekostning av seriøse lønns- og arbeidsvilkår eller sikker utførelse knyttet til elsikkerhetsregelverket.

Forslag 10: Vilkårsstyrt tilknytning for næringsliv og sikkerhetskritiske formål

NHO Elektro støtter forslaget om å åpne for økt bruk av vilkårsstyrt tilknytning. Dagens rigide KILE-struktur hindrer ofte nettselskaper i å inngå fleksible avtaler med nye kunder. Ved å tillate kortvarige avbrudd uten økonomisk straff kan nettselskapene i større grad optimalisere driften og frigjøre kapasitet til ny aktivitet, som for eksempel datasenter.

Behovet er også særlig tydelig i områder der nettkapasiteten er begrenset og køen lang. For næringslivsaktører som er villige til å akseptere fleksible betingelser, gir dette tilgang til kraft som ellers ville stoppet et prosjekt. For forsvaret og forsvarsindustrien er det dessuten en særskilt begrunnelse: Tilgang til strøm bør sikres raskt der det handler om nasjonal beredskap.

Ordningen forutsetter imidlertid god regulering og klare rammer. Det må være tydelig hvilke kunder som kan kobles på vilkår, hvilke forpliktelser dette innebærer, og hvordan husholdningers forsyningssikkerhet skjermes. Vi støtter at det etableres en frivillig ordning der nettleien reduseres i perioder kunden er uten strøm.

Forslag 11: Unntak fra forbudet mot fossil fyring

NHO Elektro støtter ikke forslaget om å legge til rette for unntak fra forbudet mot fossil fyring som et virkemiddel for å redusere belastningen på strømmettet. Forslaget bryter med etablert klimapolitikk og risikerer å låse fast infrastruktur og vaner i retning av løsninger som det er vedtatt politikk på å fase ut.

Utfordringen med effekttopper i strømmettet løses langt mer fremtidsrettet gjennom forbrukerfleksibilitet, energilagring og smart styring av laster i bygg og industri.

NHO Elektro mener at et desentralisert, fleksibelt kraftsystem der forbrukerne er aktive deltakere, er den riktige retningen. Smart styring av oppvarming, elektrisk transport og batterier gir de samme effektene uten å reversere klimapolitikken.

Dersom det av praktiske hensyn er behov for å opprettholde en snever unntaksadgang for spesielle tilfeller, som akutte beredskapsforhold, bør dette avgrenses svært tydelig og ikke fremstilles som et generelt alternativ til elektrifisering.

Avsluttende merknader

NHO Elektro støtter målet om et mer effektivt strømnett. Mangel på nettkapasitet er i dag en reell barriere mot energi- og klimaomstilling og ny verdiskaping. Vi understreker imidlertid følgende hensyn:

- Reguleringsreformer må gi nettselskapene insentiver til å investere proaktivt – ikke bare respondere på historiske tall. Dagens IR-regulering ble utviklet for å utnytte overkapasitet. Den må reformeres for en situasjon i større grad preget av kapasitetsmangel.
- Leverandørmarkedet må styrkes. Våre medlemmer rapporterer om betydelige markedsutfordringer knyttet til volum og uforutsigbarhet. Nettselskaper må stimuleres til å benytte det åpne entreprenørmarkedet.
- Teknologinøytralitet og forbrukernes valgfrihet må ligge til grunn. Tiltak som favoriserer én teknologi (fjernvarme) uten tilstrekkelig faglig begrunnelse, kan svekke konkurransen og påføre sluttbrukerne unødige kostnader og barrierer for etablering av ny virksomhet.
- Krav til HMS og elsikkerhet må ligge til grunn. Bruk av lærlinger og seriøse lønns- og arbeidsvilkår må operasjonaliseres og følges opp i alle nettentrepriser.

Takk for oppmerksomheten og NHO Elektro bidrar gjerne om det er spørsmål våre innspill.

Stortinget

Postboks 1700 Sentrum

0026 Oslo

Sentralbord: 23 31 30 50

Ansvarlig redaktør: Mona Mortensen Krane

Nettredaktør: Lars Henie Barstad